

Nr. 14.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1919 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående utredning och förslag i fråga om statsbidrag till anställande av kommunträdgårdsmästare.

(2:a avd.)

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen nr 34 i första kammaren av herr *Pettersson, Olaus*, och nr 125 i andra kammaren av herr *Olsson* i Ramsta, har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning, om, i vad mån och på vad sätt staten kan bidra till att kommunträdgårdsmästare anställas i kommunerna, och att sedan för riksdagen framläggas de förslag, vartill utredningen giver anledning.

Till stöd för motionerna har anförts följande:

»Den, som bereser vår landsbygd under sommaren och besöker kyrkorna och begravningsplatserna, kan ej undgå att lägga märke till, i vilket värdad skick merendels den närmaste omgivningen omkring kyrkan och kyrkogården befinner sig.

Kommer man däremot till de större samhällenas kyrkor och begravningsplatser, så finner man en i ögonen fallande skillnad i omvårdnaden av kyrkans omgivning och de dödas vilostad.

Det gör ett rent av beklämande intryck att se, huru litet man i allmänhet bryr sig om att vårda och genom planteringar försköna dessa platser.

Det klagas i våra dagar över, att kyrkorna och gudstjänsterna icke besökas. Orsakerna härtill äro tvivelsutan flera. Till en bidragande orsak medverkar den bristande vården av kyrkogård och kyrkoplats. Vore kyrkan omgiven av vackra och väl underhållna planteringar, där skuggande almar och lindar skänkte svalka under den varma sommardagen och där blommornas färgprakt och doft fröjdade kyrkofolket från tidigt på våren till sent på hösten, skulle — därom är jag förvissad — detta i sin mån bidraga till flere och flere kyrkobesök. Och om våra kyrkogårdar på landet bleve vårdade och försedda med planteringar av träd och buskager, blomstergrupper och välskötta gräsmattor och gångar, skulle detta också bidraga till allt flere och flere kyrkobesök. Folkets slumrande estetiska känsla skulle därigenom väckas, förkovras och växa, sambandet mellan tid som flytt och tid som kommer kännas mera stark och levande.

Frågan är av stor betydelse, sedd ur folkuppfostringssynpunkt.

Nu då vi gå att bygga ett nytt Sverige, där människovärdet och personlighetsprincipen får komma till sin rätt, böra också alla medel och vägar uppsökas, som leda folket uppåt till ett högre ideellt och kulturellt plan.

Nu gäller frågan, huru man på bästa sätt skall kunna komma till något praktiskt resultat. Att som hitintills överlämna saken åt det enskilda initiativet i de olika kommunerna, är detsamma som att låta det förbli vid det gamla under oöverskådlig tid framåt. Vi måste komma därhän, att vi få en kommunträdgårdsmästare i varje landskommun. Denne trädgårdsmästare skulle delvis avlönas av staten och till någon del av kommunen. Man kunde till exempel tänka sig, att statsbidraget till kommunträdgårdsmästarens avlöning utginge efter samma grunder som till folkskollärarna. Dessa trädgårdsmästare finge ett vidsträckt verksamhetsfält. Först och främst skulle vården av kyrko- och begravningsplatserna anförtros dem, vidare ha vi socknens ålderdomshem, vars planteringar och trädgårdar lämpligen också skulle stå under trädgårdsmästarens vård och överinseende. För övrigt skulle kommunträdgårdsmästaren verksamt kunna främja trädgårdsodlingen i allmänhet inom socknen genom föredrag och muntlig undervisning. I de fruktodlande provinserna torde även kommunträdgårdsmästaren inom fruktodlareföreningarna finna ett stort verksamhetsområde.

Genom den av förra årets riksdag beslutade stora skolreformen blir fortsättningsskolan obligatorisk. Denna skola kan gå fram på två linjer dels en med undervisning i de vanliga skolämnen, dels en yrkesbetonad undervisning. På landsbygden, där de flesta barn antagligen få sluta sin skolgång i och med avgången från fortsättningsskolan, kommer undervisningen väl i regel att bli yrkesbetonad. Undervisning i trädgårdsskötsel skulle då med fördel kunna anförtros åt kommunträdgårdsmästaren. Genom att lästiden för socknens olika fortsättningsskolor ordnades på lämpligt sätt, kunde kommunträdgårdsmästaren hinna med undervisningen i flera skolor. Med ett sådant utnyttjande av trädgårdsmästarens arbetskraft tyckes det mig, att från statlig synpunkt inga vägande principiella skäl kunna anföras emot statens ekonomiska understödjande av denna verksamhet.

Kommunträdgårdsmästarna borde i sin tur sortera under länens trädgårdskonsulenter och hela organisationen ställas under kungl. lantbruksstyrelsens överinseende.»

Utskottet håller det visserligen ej för osannolikt, att ett genomförande av det framlagda förslaget skulle kunna verka för i motionerna angivna syftemål. I betraktande av att inom vårt land finnas icke mindre än 2,374 egentliga landskommuner, synes dock anställandet inom varje sådan kommun av en till huvudsaklig del med statsmedel avlönad trädgårdsmästare komma att medföra alltför stora kostnader för staten för att, enligt utskottets förmenande, lämpligen böra ifrågakomma. Utskottet får dessutom framhålla, att det tillkommer kyrkoråden att tillse, att kyrkogårdarna och kyrkplatserna vederbörligen vårdas. Motionärerna hava ansett förslagets genomförande vara av stor betydelse ur folkuppfostrings-synpunkt. Emellertid lämnas redan i folkskolorna undervisning i trädgårdsskötsel. Det synes kunna ifrågasättas, huruvida ej denna undervisning kunde bättre tillgodogöras än nu understundom är fallet. — Ävenså kan framhållas, att hushållningssällskapen flerstädes genom anställande av länsträdgårdsmästare, trädbeskärare och plantörer söka stödja trädgårdsodlingen i allmänhet.

Utskottet.

Det framlagda förslaget giver utskottet vidare anledning erinra, att Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition meddelat, att särskilt tillkallade sakkunniga avgivit ett den 16 mars 1918 dagtecknat betänkande beträffande åtgärder, som lämpligen borde vidtagas för främjande av trädgårds-

odlingen, samt att Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål för år 1920 beräkna ett anslag av 40,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 februari 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Ericsson Aaby, Holmquist, Hellström, greve Wachtmeister, Barthelson, Nilsson, Öberg, Sjöblom, Olsson, Johansson i Uppmälby och Sävström, friherre Hermelin, Magnusson och Andersson i Knapasjö.